

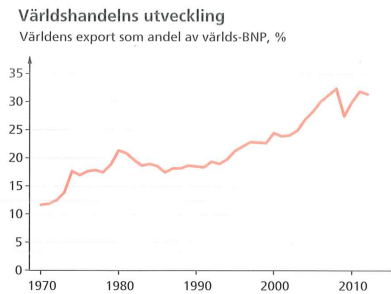
Den globala ekonomin

Nu har du fått en bild av hur samhällsekonomin förändras i form av konjunkturer och hur Riksbanken och staten kan påverka detta. Denna del i kapitlet handlar om den globala ekonomin. **Global** betyder världsomfattande. Här kommer du att få en inblick i hur Sveriges ekonomi hänger ihop med resten av världens och hur olika regioner* påverkas av den växande **ekonomiska globaliseringen**. Den inledande berättelsen om Ravy och Camilla är ett exempel på att hur och vad vi konsumerar påverkar människors förhållanden i en helt annan del av världen.

Ekonomisk globalisering

Ekonomisk globalisering handlar om ökad rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbete över nationsgränserna. Ett svenskt företag kanske producerar sina varor i Taiwan eller Kina men säljer sina varor i USA och Tyskland.

Globalisering är ingenting nytt. Antikens greker, till exempel, handlade med folk runt omkring Medelhavet. I och med industrialiseringen ökade handeln mellan olika länder och kontinenter betydligt. Det som skiljer den senaste globaliseringsperioden som startade efter andra världskriget från tidigare perioder, är den snabba utvecklingen som skett. Världens länder är mer sammanlänkade med varandra än någonsin tidigare, dels genom internet, dels genom lägre transportkostnader som har lett till att vi handlar mer med varandra. Frihandelsavtal* och borttagandet av regleringar* på världsmarknaden under de senaste 20 åren har starkt bidragit till att världshandeln har ökat i den utsträckning som skett. Den internationella handeln har ökat med 30 % sedan 1970-talet och politiska eller ekonomiska händelser i ett land påverkar hela världen.

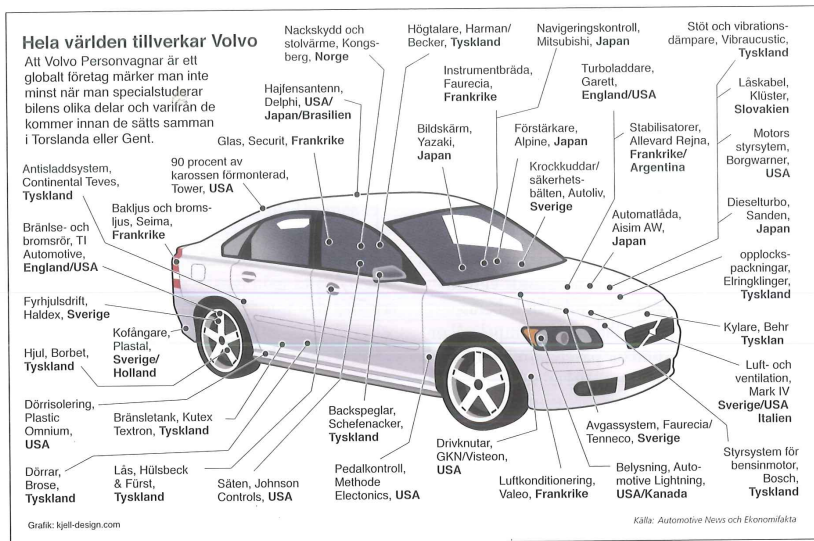

Källa: WTO (1970-79) och IMF (1980-)

Världens export ökar hela tiden totalt sett. Det betyder att länder handlar alltmer med varandra och världshandeln blir alltmer globaliserad.

Allt fler företag investerar i fabriker i andra länder, ibland i länder där de inte behöver betala ut lika höga löner till de anställda eller där de har närmare till sina kunder. Nya typer av företag har vuxit fram. Företag har gått från att vara små och lokala till att bli **multinationella**. Multinationella företag är stora företag som har sin verksamhet i flera länder.

Globaliseringen kan också innebära att en svensk vara, till exempel en Volvo från Göteborg, har satts ihop av en mängd komponenter, delar, som tillverkats i andra länder. Så i verkligheten är den inte speciellt svensk, även om den kallas för en svensk vara. Se bilden på nästa sida.

De flesta varor vi köper är tillverkade i något annat land än Sverige. Kanske är det till och med så att en varus olika delar kommer från olika länder. Så här såg det ut för Volvo för ett par år sedan.

För- och nackdelar med ekonomisk globalisering

Synen på globalisering skiljer sig mellan både individer och grupper. De flesta ekonomer anser att globaliseringen är positiv för större delen av världens befolkning, men det finns globaliseringsmotståndare som hävdar att den bara gynnar de som redan har det gott ställt. Här följer en redogörelse för de vanligaste för- och nackdelarna.

Fördelar:

- Globaliseringen har lett till att de flesta länder i världen har fått högre medelinkomster och höjd levnadsstandard. Om utvecklingen fortsätter på samma sätt så kommer många av världens fattigare länder så småningom att kunna nå upp till rika länders nivå.

- Varor och tjänster har genom globaliseringen blivit billigare för konsumenterna i hela världen eftersom konkurrensen mellan företag ökat och produktionen placerats i länder där löner och omkostnader är låga.
- Globaliseringen har skapat arbetstillfällen och kontaktmöjligheter över hela världen. Fler har fått möjligheten att flytta till andra länder för att få arbete. Till exempel har vi genom vårt medlemskap i EU fått möjligheten att söka jobb i nästan hela Europa.
- Människor i fattiga länder kan få möjlighet till utbildning och jobb i de nya, multinationella företagen och därigenom tjäna mer pengar – pengar som de kan använda till konsumtion, skolgång och bättre sjukvård. Ett exempel på detta är hur Ravy, i den inledande berättelsen, får möjlighet att hjälpa sin aidsjuka syster.

I ett land med snabbt växande ekonomi blir det lätt stor efterfrågan på utbildad arbetskraft. Det blir då ännu viktigare att fler får gå i skolan.

- Efterfrågan på billiga industrivaror har ökat. Även i fattiga länder har det, till exempel, blivit allt vanligare att äga en mobiltelefon, även om man inte har råd med dator eller tv.
- Tekniköverföring från rika till fattiga länder är vanligt. När ett högteknologiskt företag etablerar sig i ett fattigare land för det med sig teknik och kunskaper som överförs till de lokalt anställda.

Nackdelar:

- Globaliseringen riskerar att öka klyftorna mellan de rikaste och de allra fattigaste länderna i världen. Multinationella företag väljer ofta att inte investera i de fattigaste länderna som för det mesta saknar en fungerande infrastruktur* och ett utvecklat bankväsende samtidigt som där ofta finns utbredd korruption* vilket gör det svårt att bedriva affärer.

En fungerande infrastruktur är nödvändig för att ett land ska kunna utvecklas. De här männen arbetar med att återvinna metall ur kablar, en växande industri i Bangladesh.